

PEDER LUND

JAMES LEE BYARS: SPHERE IS A SPHERE IS A SPHERE IS A SPHERE
Peder Lund March 18 - June 11, 2016

p. 3 Erlend Hammer, "Stillhet på Tjuvholmen," *Morgenbladet*, May 13-19, 2016

p. 4 Line Ulekleiv, "Vær nå helt stille," *Klassekampen*, May 1, 2016

NR. 2
SOMMEREN 2016

KRITIKK

James Lee Byars: Performance i utstillingen *Sphere Is a Sphere Is a Sphere Is a Sphere*.

FOTO: KRISTIAN DALE

PERFORMANCE

Stilhet på Tjuvholmen

Fristilt fra det offentlige rommet hvor den opprinnelig ble vist, fremstår James Lee Byars' performance Be Quiet befriende intim.

JAMES LEE BYARS

Be quiet /
Sphere Is a Sphere Is a Sphere Is a Sphere
Galleri Peder Lund, Oslo.
Utstillingen står til 11. juni.

Jeg er på vei til Tjuvholmen, hvor en kvinne i en lang, svart kjole skal gi meg et stykke papir. På Galleri Peder Lund presenteres nemlig den amerikanske kunstneren James Lee Byars' (1932–1997) performance *Be Quiet*, og dette er hva jeg har rukket å ta rede på i forkant. Verket ble først vist under Venezia-biennalen i 1980, på Markusplassen. Nå er det en del av en serie der fire av Byars' performanceverk vises i tilknytning til utstillingen *Sphere Is a Sphere Is a Sphere Is a Sphere* på Peder Lund.

James Lee Byars er i dag ikke like kjent som

mange av de andre amerikanske kunstnerne av samme generasjon, men han delte utvilsomt mange av interessene til mer eksponerte kunstnere som John Cage, Walter De Maria, Yoko Ono og Robert Smithson, deriblant idéen om en oppløsning av skillet mellom «kunstverket» og verden for øvrig.

Cage sørget for at lytteren ble oppmerksom på omgivelseslyden som omgir enhver konsertsituasjon, mens Smithson og De Maria laget kunst i den amerikanske ørkenen, slik at betrakterens reise uløselig ble en del av verket. Byars bidro med en kombinasjon av minimalistiske former og en mer scenografisk og teatral iscenesettelse av utstillingsrommet.

Hva gjør vi nå? Det er alltid en noe klein stemning i et gallerirom hvor det pågår en performance. Dette er en situasjon det er vanskelig å bli helt komfortabel med. For mange oppleves nok dette sterkest i private gallerier, som kanskje fremdeles fremstår som mer elitistiske, og hvor det i større grad enn i offentlige institusjoner hersker en forestilling om at man må følge bestemte sosiale koder.

Inne på galleriet står det, som ventet, en kvinne i lang, svart kjole. Hun er yngre enn jeg hadde forventet og har langt lyst hår. Hun ser relativt uttrykksløst ut i luften med et slags enigmatisk avdempet smil, tilsynelatende uten videre interesse for hva som foregår. Det er allerede fire–fem andre personer i rommet, hvor de store vindusflatene er dekket til slik at vi befinner oss i et tussmørke, kun brutt av noen spotter rettet mot de fire skulpturene som, slik utstillingsstiltelen avslører, alle er sfæriske.

Fordi jeg tilfeldigvis er den i rommet som befinner meg nærmest den kjolekledde kvinnen, og fordi jeg ikke vet om de andre gjestene er der tilfeldigvis eller fordi de vet hva som egentlig foregår, tenker jeg at jeg som profesjonell betrakter får gå foran med et tydelig eksempel. Jeg «henvender» meg derfor til kvinnen i den lange svarte kjolen ved å gå opp

til henne, etablere øyekontakt og nikke svakt.

Uten å fortrekke en mine tar hun frem en liten rosa oblat og rekker den til meg, på asiatisk vis med begge hendene. Jeg tar den imot på samme måte, og sier takk før jeg kikker ned på den og leser ordene jeg hadde glemt var tittelen på verket: «Be quiet». Jeg blir stående, ser litt på lappen, reflekterer over hvorvidt jeg, ved å snakke, har utøvd en ufrivillig vold på verket, og funderer på om jeg skal gi oblaten tilbake eller om hun har flere. Til slutt putter jeg den i jakkelommen og gir kvinnen på nytt et nikk og et smil før jeg begynner å bevege meg rundt i lokalet og ser på skulpturene.

Ritualer. Byars var en kunstner som beveget seg på tvers av ulike stilretninger. Det var trolig nettopp spenningen mellom objektene og betrakteren, samt en interesse for Zen-buddhisme, som var opphavet til denne særegne koblingen mellom konseptuell kunst, minimalistisk skulptur og mer ritualpregede hendelser og performanceverk. Dette gjør også at han fremstår relevant for mange av dagens kunstnere, ikke minst Matthew Barney, som refererer til Byars i sitt seneste filmprosjekt.

På et vis er det absurd å vise et historisk verk i en setting som er så radikalt annerledes fra den opprinnelige presentasjonen som her. En mer «sannferdig» gjenoppføring av verket ville kanskje vært å flytte det noen hundre meter, bort på Aker Brygge, hvor det kunne være omgitt av en tilsvarende mengde uvitende turister som på Markusplassen i 1980.

På den andre siden er det kanskje ærligere å vise verket nettopp på en så tydelig historisert, og institusjonalsert, måte. De siste tretti årene har vi sett en inflasjon av denne typen kunst i offentlig rom, og presentasjonsformen på Peder Lund tydeliggjør derfor også at det som trengs i dag ikke er flere slike offentlige intervensjoner, og at denne mer intime rammen er å foretrekke.

Erlend Hammer

22.5–31.8

EDVARD MUNCH EKSPERIMENTER

Miniutstilling som viser hvordan Munch arbeidet med sine motiver og hvordan han var uredd med å eksperimentere

Munch i hagen i Åsgårdstrand. Antagelig Ravensberg, som har tatt bildet, 1904.

Fra Munchmuseets samling

Karljohansvern, Horten
Det nasjonale fotomuseet
Tirsdag–søndag 11–16

PREUS MUSEUM

SELVPORTRETET:

Kristine Dragland

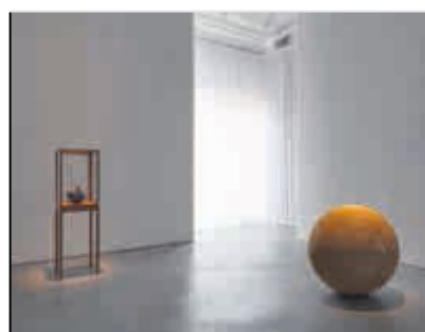
- Hva ser vi på bildet?

- Jeg tror dette er noe av det nærmeste jeg har et selvpportrett. I videoen er det jeg som synger og hånden min som fører penselen i rytme med sangen for å skape maleriet som henger bak. Verket heter «Hjemmesange» og viser til en tilstedeværelse jeg har når jeg lager kunst.

- Hva tenker du om selvpportrettet som sjanger?

- Nå er selvpportrettet rundt oss hele tiden, men innen billedkunst liker jeg godt når kunstnere viser noe av seg selv. Det dypt personlige er også ofte det universelle, og kan berøre en rett i magen.

Sara Hagna Hammar

SFAERER: De massive kulene opptrer som sterke skulpturer.
FOTO: PETER LUND, UNO, COURTESY OF MICHAEL WERNER, LONDON AND NEW YORK

Vær nå helt stille

KUNST

«Sphere Is a Sphere Is a Sphere»

James Lee Byars
Peter Lund, Oslo
Sis: 0122, juni

ANMELDELSE

Magien i det enkle, stillhetens fordeler og formenes standhaftighet.

Tittelen på utstillingen med James Lee Byars vitner om hans sans for ordspill, en leutalag og god sans for et evinnelig spørsmål om hva som er et språklig gjenstand. Sferen er en sfære er en sfære... er en sfære.

Massive kuler opptrer i utstillingen som fire skulpturelle objekter som skrives seg fra 1980 til 1989, men hører også om Byars første utstilling. Den varte én dag og foregikk i barndomslokket, hvor alle møbler var fjernet til fordel for store, runde steiner. På Peter Lund er irulene skåret og prosid, plassert utover laksel – i ulike former og materialer (sandstein, basalt og blå granitt).

James Lee Byars (1932–1997) etterlot seg en høyst gjeldfull og tilrøkkende produksjon, hvor kunst og filosofi utveksler former og ideer. Samt en tilrøkkende amerikansk og japansk, og særlig hans performanseer med breittede papirarbeider og sterke påvirkelser av Noh-teateret og Shinkai-teateret, pluss en generell japansk

estetikk. Både sfærene og kulene fungerer i hans estetiske uttrykk. Det kommer seg om hans egen kunstneriske person, men brukes som et sosialt stoff og et ønske om et fornyet syn på kunstnerisk praksis, konseptuelt og materielt. Zen-estetikken ser inn i de minimale estetiske formene.

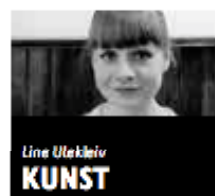
Det forbigående spiller hovedrollen i hans mange performanseer, anika i tid og rom og prinsipielt vanlig å gjenta. I Oslo settes det nå opp et program med flere av disse små, legendariske performanseene, og på Jørdag foregikk «Be Quiet» på Peter Lund – en performanse som først ble fremført under Verdensbiennalen i 1980. En ung kvinne ledet i svært store røtt opp og ned blant kulene, som et menneskelig bakgrunn. Ved ankomst, blander og forvrir av sola, var hun nesten usynlig til stede. Hun vippet mellom gressblomstsentrum og periferi i rommet. Oppsynet var milø og utgrunnetlig – hun var ikke kunstnerisk, ei heller skuespiller eller publikum.

Men etter hvert sløst blikket, og det var ikke. Den stiliserte kunstneriske legitimerer et gjensidig påtrengende og utforskende blikk, intonasjonen syntes ukjent og forbløffet. Jeg tallet hørt og lå som menneskelig overrakt en rund, rosa lapp med påskriften: Be quiet. Den tilfældige seggen, hendte på en kvinne, syntes med litt vovelje å være ment på meg. Men jeg hadde da heller ikke tenkt å si noe.

Line Ukleiv
line@nordkyst.no

Årets utstilling på Vestfossen Kunstlabo

Det sørkore

Line Ukleiv
KUNST

«Please Return to Busan Port»

Vestfossen Kunstlaboratorium
Sis: 012, oktober

ANMELDELSE

Howdan påvirker moderniseringen av Sør-Korea landets kunstscene?

Sørkoreansk kunst er vi ikke bortsett med her hjemme. Vestfossen Kunstlaboratorium har innlevert kunstnerne Juri-Juhani Lager og Ranhee Choi til å lage sesongens hovedutstilling med kunstnere fra dette landet, med sin tiggerkonst, komplekse historie og seneppe gjensidig nord. Asiatiske samfunnskunst har lenge blitt sett med stor oppsitt i Vesten, hvor kunsten blir en spillende av en større og hurtig akselererende økonomiske situasjon.

Til en viss grad kommer tetter kunstnere i denne utstillingen konflikter og konflikt i sitt hjemlands nye, progressive dynamikk. Kunstnerne undersøker hvordan disse kunstnerne har gjennomlevd dramatisk modernisering og teknologisering. De hevder at Korea er rikt og utvalgt av den har særskilt med en grunnleggende optimisme og utfordring. Hvordan påvirker dette landets kunstscene?

Utstillinger basert på kunstnernes nasjonale opprinnelse er stilt diskutabelt, særlig i en tid hvor kunstproduksjonen er globalt innrettet. De 21

FAKTA

Vestfossen Kunstlaboratorium:

- Sesongansatt utstilling for samtidskunst på Vestfossen i Bre Eker i Bæverfjord.
- Opprettet av kunstner Morten Wæsum i den gamle Vesfos Galleriesalehall i 2003.
- Kunstlaboratoriet er åpent for mål til oktober. Årets utstilling, «Please Return to Busan Airport» åpnet helgen som var, og stått til 2. oktober.

kunstnere som er samlet her, opererer i høy grad i en vestlig sammenheng, et par av dem har også representert sitt land på Verdensbiennalen. Kunstverdenen har en vedvarende forenkelse i nasjonalisme og transnatisjonale tendenser, men et gjensidig syn på vestens kultur og historie. For øvrig skjennes katalogtekstene av et heller opplyst språk som kaster lys på kunstneriske agenda og verdisess vitnesbyrd.

Først og fremst er det en estetisk tilnærming som gjør seg gjeldende i denne utstillingen. Noen ganger blir handlingen av form, lyd, lys og grupper av noen interst-

” Kritikken er mer indirekte, som en mollstemt pop art.

gende atmosfærer over en hel vegg (Stella Sofin). Gjennomgående er det mange referanser til landets egen ornamente, lokalgraffiti og uttrykk som tradisjon. Men det grunnleggende i disse tradisjonene svinner hen og blir til noe reaktivt.

Sian Moeleungs store, fargerike bar og søser er laget i et sløvtliggende glassmateriale med en parfymert aroma. De stiller noen interesse som spørsmål rundt sløvt og reaktivitet i et kulturelt perspektiv. Museen

ter settes opp mot kruppelig boggjengeligbet.

Noe er også i ferd med å forsvinne i Poesde-Kim Helens figurative malerier. Mennesker i tradisjonelle kostymer ligger ned eller er i ferd med å viskes ut som solde former. Ubehaget i det kruppelige som noe delbet og utpennet gjenfinner vi i Choi Xooongs skulpturer. En mannlig er barry, som om han ikke er innstilt riktig, men fylt med et ubarnsk hyperrealistiske med tænger og det hele. Der uttrykker et vekt ubehag, men disse skulpturene kan også bli ganske klamme i sin effekt-sølede romantisering av utsidenen, presset av musikkulturen.

Hypig finner vi et mer allment utbredt og generisk bildeperspektiv, en gjensidig refleks i kunstverden som omhandler kommerseil utlating. Kritikken av den er mer indirekte, som en mollstemt pop art. Sosiale og politiske problemstillinger berøres, men med hareløst eller som et overtydelig gjensidig.

Wan Rosensks velgjarte arkitektoniske installasjoner er attraktive frem av historiske bygninger og samtidens versjoner, også innholdsmessig er det flott. New Yorks museer stables opp i versjoner med Merkur på toppen.

Kunstens utgangspunkt i samfunnets idealiserte og hyperkommerseil overflate kommer også til uttrykk i Ji Wan Integrasjon av Sør-Korea utbredt marked for plastisk kirurgi, kosmetiske endringer av kjever og gyløkk er basert på en seprelig innsværet estetisk tanke og en gjensidig spekulasjon rundt veslige hendelser. Studier av kjelige opprissjanseler og unge kvinner med rypererte ansikter stilles med resultatet: de diskuterte og estetiske perspektivene.

I kontrast avbilder Oh Heunghans fotograferte sjarmører, gille kvinner midt i livet. Disse bildene i svart hvit, tatt med sterk